

1785 m.
1784.

Kern 3490 C 1-16)

547

DE 11
USU ET DIGNITATE
NEUROLOGIAE.

CONSENSU FACULTATIS ILLUSTRIS,
PRAESIDE
PHIL. FRIEDER. MECKEL,
MED. DOCT. ET PROF. PUBL. ORDIN.

PRO
GRADU DOCTORIS LEGITIME
OBTINENDO

D. XXIX. MARTII MDCCXCIV.

DISPUTABIT
IOANN. FRIEDER. CAROL. STEGMANN,
HALBERSTADIENSIS.

HALAE,
TYPIS CURTIANIS.

USU ET DIGNITATE
NEUROLOGIAE

CONSENSU FACULTATIS ILLUSTRISSIMAE

TRIPLICE

PHIL. FRIDER. MERCKEL,

MDCCCXXXIII

GRABU POSTORUM LEGITIME

EDITUM

D. FRID. MARII BRUCKII

DIPLOMATI

JOHANN. ERICH. CAROL. STEGMANN,

MDCCCXXXIII

V I R O

PLURIMUM REVERENDO ATQUE
CLARISSIMO,

IOANNI HEIMBERTO HINZE,

INSPECTORI ECCLESiarUM, AC PRAEQNI SACRO
MERITISSIMO ZILLIENSI.

V I D

PLURIMUM REVERENDO ATQUE
CLARISSIMO

IOHANNI REIMBERTO HINZE,

INSPECTORI ECCLÉSIAE, AC PAROCHI SACRO
MAGISTRANDO ZILLIENSI.

NEC NON
PATRI VENERANDO,
IOANNI AUGUSTO THEOPHILO
STEGMANN,

PRÆCONI SACRO HEUDEBERIENSI,

HAS STUDIORUM PRIMITIAS
DICAT

A U C T O R.

NEC NON

PATRI VENERANDO

IOANNI AUGUSTO THEOPHILLO

STEGMANN

FRANCONE SACRO MEDICINAE

HAB-STUDIORUM PRIMARIAS

DICAT

AUCTOR

I.

Studii anatomici contemptores male rei medicae et toti scientiarum ambitui consuluisse videntur, dum, sectiones partium corporis humani et artificiosas et solertissimas neglecturi, in id unice incumbere, ut theoremata prolata non experientiae lapidi lydio imponerent, sed sua ratiocinia crederent lapidem lydium experientiae. Artis nostrae historia docet, hos quidem contemptores studii anatomici semper et ubique fuisse *vel* mysticos somniatores *vel* sanioris doctrinae osores, qui commentis a se fictis excogitatisque adeo adhaerint, ut cane peius et angue fugerent lucem et autopsiam ipsius naturae.

Primi fere, qui anatomiam tunc maxime recentem odio prosequerentur Vatiniano, fuerunt **EMPIRICI**, **PHILINI** *Coi* asseclae. Hi vero, praejudiciis coaetaneorum popularibus de sanctitate cadaverum irretiti, abominabantur mortuorum hominum dilacerationem, ad *τραυματικὴν θεωρίαν* confugientes, dum occasio adefset: i. e. si luxatio, fractura, hernia, aut vulnus aliquod tractandum ipsis offerretur, partium tunc structuram in vivis omnino rimari studebant. ¹⁾

2.

Deinde **ASCLEPIADES** Bithynus et medici eum sequentes *Epicurei* neglexerunt anatomen, cum, omnes corporis functiones ex fortuitis corpusculorum concursibus

¹⁾ *Galen.* de sectis ad eos, qui introduc. p. 12. (Opp. ed. graec. fol. Basil. 1538. vol. I.) *Id.* de compos. medic. sec. genera, lib. II. p. 253.

fibus explicaturi, nihil curarent structuram et compagem partium artificiosam. Hinc gravissima, quae vel conscii commiserunt, vitia in determinanda structura partium corporis humani. 2) *Methodici* quoque, suis tantum *communitatibus* inhaerentes, nequicquam ad se pertinere, imo nocivam esse vero medico anatonem autumabant: 3) quippe quae facile lumen fallacibus sectae atque fictitiis commentis inimicum proferre poterat. Flocci pependit anatonem recentiorum fanaticorum pater, PHILIPPUS THEOPHRASTUS PARACELSUS, cum lumen naturae ipsi sufficeret, et anatomiam crederet potius cognitionem hominis astralis, seu exemplaris supralunaris, ad cuius instar nostra corpora extructa fuerint. 4) Tantum denique GEORG. ERN. STAHLIUS anatomicam corporis cognitionem a medicina abesse docuit, ut vix quicquam intimioris nexus aut usus ad illam prae sese ferat. 5) Quodsi enim anima corpus suum, secundum STAHLII sententiam, sibi ipsa struit pro lubitu, et προαιρετως omnibus praesidet functionibus; eccui demum bono inservit intima partium corporis cognitio? Medicus animae affectus et passiones bene addiscat, ut ex iis corporis functiones laesas cognoscere possit! Ita ad unum omnes STAHLII sectatores clamitant.

3.

Nos vero, ex modo dictis perspicientes, mysticorum vel ignorantiam vel desidium peperisse istud studii anatomici odium, merito nobis nostroque aevo possumus gratulari, cum resuscitata atque a magnis ingeniiis

2) *Id.* de usu part. lib. VI. p. 436.

3) *Id.* de sectis ad eos, qui introduc. p. 13.

4) *Paracels. paramir.* lib. II. p. 30. (Opera, Bücher und Schriften, fol. Strasb. 1618.)

5) *Stabl.* theoria medic. vera, p. 62. (Hal, 1708. 4.)

ingeniis exulta anatomicis insignibus condecorata fuit incrementis. Naturae latebrae non solum amplius et uberius indies revelantur, sed copiosissima quaeque patet applicatio observatorum ad declarandos morborum eventus.

Eminet vero dignitate et usu inter ceteras anatomiae partes *neurologia*, quippe quae nervorum originem et distributionem abunde doceat, atque nostris temporibus praesertim aucta fuerit variisque ditata novis inventis et observatis. Dignissimam hanc puto et utilissimam anatomiae partem: usumque eius et dignitatem ad explicanda morborum symptomata in hoc specimine inaugurali illustrare mihi proposui.

4.

Cum corpus humanum non mera sit machina, sed sensum et motum producat, hunc quidem a motu machinarum longe diversum, quippe qui effectus sit sensationum praegressarum; in explicanda corporis mutationum et affectuum ratione necessariam esse attentionem ad instrumenta sensuum et motuum, sequitur. Solis vero nervosis partibus inesse vim sentiendi, hasque solas nominari debere sensibiles, experimenta bene multa ipsaque ratio suadent. 6) Motus quoque musculorum et fibrarum irritabilium absque nervorum praesentia et vis nerveae influxu, qualiscunque demum illa sit, perdurare non posse, observationes docent vetustissimae et fere innumerae. 7)

Morbus quivis sensationibus manifesto ingratis et dolorificis stipatus affectum nervorum supponit: medicus itaque, qui rationali studet morborum cognitioni,
loca

6) Haller, element. physiolog. vol. IV. p. 292.

7) *Ib.* p. 320.

loca affecta, i. e. nervorum originem et commercium cognoscere debet, qui in hoc morbo patiuntur.

5.

Praeprimis vero hoc valet de morbis quibusdam speciatim dictis nervosis, ubi vel totum systema nervorum, vel una alterave propago tantum laborat, ubi itaque morbus debellari nequit, nisi prius cognita hac systematis nervosi propagine, quae sedem morbi constituit. In paralytibus hanc inquisitionem sedis morbi maxime necessariam esse, vetustissimi iam auctores, et inter eos ALEXANDER, a patria TRALLIANUS dictus, agnoverunt. Hic enim, cum de caussa resolutionum loquitur, consulto admonet lectorem: „Attendito igitur diligenter, quae sit pars affecta, et unde initium trahat, aut a qua vertebra id aut nervo recipiat; atque illi curationem adhibeto: non autem, ut vulgo, symptomatibus tantum obsistito. Itaque resolutas particulas sic internoscere convenit, animum scientiae anatomicae advertendo.“⁸⁾

6.

Sed maius adhuc superest argumentum, quo usus et dignitas neurologiae ad explicanda morborum symptomata comprobatur. Scimus enim ac pro certo habemus, ne ullam quidem mutationem fluidorum contingere posse, nisi prius afficiantur organa fluidum istud secernentia. Quicquid enim in effectum agit, id in causam coexistentem primitus agere oportet. Cum autem fluida, viribus vivis destituta, reactionem in causas morbificas exercere non possint; harum actionem unice ad solida et quidem viribus sentiendi ac movendi praedita reduci debere necessario sequitur.

Suo

⁸⁾ Alex. Trallian. lib. I. c. 16. p. 88. (ed. Guinth. Andern. 8. Basl. 1556.)

Suo iam tempore egregie hoc demonstrare conatus est summus HOFFMANNUS. 9) Primo enim respicit ad affectus animi, quorum efficacia in solidas atque nervosas partes impetuosa est ac vehemens, qui itaque temperiem ac crasin humorum mirifice mutare valent. Ira e. g. quot quantaque momento saepe citius non bilis tantum, sed et lactis nutricum producit vitia! Has vero mutationes interventu solidorum nervosorum fieri nemo inficiabitur, qui animi pathemata maxime in systema nervosum agere cognoverit.

7.

Nostrorum quoque temporum egregius auctor 10) variis eandem veritatem illustrare studet exemplis, quibus plurima alia adiungere licuerit, ut pateat, quanta sit animi pathematum in mutandis fluidorum crasibus efficacia.

Quanta insuper est ac quam vehemens *dolorum* operatio in fluidas partes! Qui cum systematis nervosi sint affectus, nova patet ratio, cur fluidorum mutationes a passionibus systematis nervosi derivare debeamus. In dentitione infantum difficiliori nihil occurrit frequentius, quam quod in paroxysmo faeces antea naturales et bene coloratae, virides et corrosivae, cum acerbis torminibus et flatuum impetu, non sine convulsionum metu, secedant, dubio procul, quod a spasmis per dolorem gingivarum excitatis, ipse stringatur ventriculus cum tenui intestino, et lac diutius contentum ingentem corrosivum acorem contrahat, et a bile admixta viridis emergat color.

8.

9) Med. ration. system. vol. III. sect. 2. c. 6. §. 4. f. p. 117. f. (4 Hal. 1732.)

10) Analyse des fonctions du système nerveux par Mr. de la Roche, Vol. I. p. 10.

8.

Nonne etiam a *spasms* frequentissimae fluidorum corruptiones? Ipsi quidem spasmi fibrae irritabilis proprie sunt affectus, referri tamen non sine ratione possunt ad systema nervosum, quoniam fibrae irritabilis actio necessario requirit stimulum nervosum, tanquam causam excitantem, cumque archissimus semper fibram sensibilem interfit et irritabilem nexus. A spasms primarum viarum oriuntur pleraeque sordes, quod HOFFMANNUS quoque innuit his verbis: "1) „Liquido patescit, spasticas in morbis quae urgent „affectiones maiorem obtinere succos corrumpendi „iisdemque impuritatem conciliandi potentiam, quam „ipsa incongrua et intemperata alimenta, paulo largius etiam sumta, modo excretiones, maxime per „alvum et sudorem, vigeant.„ A spasms abdominalibus oriuntur infarctus, pessima morborum nervosorum scaturigo: a spasms systematis cholopoeetici bilis ea corruptio, quae et fidem saepius superat. A spasms denique cutaneis depravantur humores per vasa cutanea exhalandi, quasi a veneno vel maxime corrosivo infecti fuissent.

9.

Atonia denique et *debilitas* systematis sensibilis et irritabilis princeps fere causa est corrumpendorum humorum. Qualis enim quantaque sequitur sanguinis et omnium humorum depravatio prostrationem virium, quae in insultu febris putridae adest! Qualis quantaque bilis et succi gastrici corruptio debilitatem systematis gastrici et hepatici! Hinc itaque fit, ut in pathologia aequae ac in praxi medica ex nervosarum partium affectionibus plurima declarare possimus morborum symptomata.

10.

1) L. c. §. 8. p. 121.

10.

Quodsi, quae modo dixi, amplius atque uberius illustrare licet, praecipue respiciendum est ad propagationem sensationum morbosarum ex altera parte ad alteram, seu ad sic dictas *metastases*. Hae enim nihil aliud esse videntur, nisi sequelae morbosae alienarum partium a consensu nervorum pendentis. Quamvis innumera fere existant tentamina, miram hanc, quae singulas, vel maxime diffitas partes corporis intercedit, consensionem explicandi, tantum tamen abest, ut variis his theoriis assentiri possimus, ut potius uni eique consensui nervorum adhaereamus. Quaecunque propagatio sensationis morbosae per nervos fieri tantum potest: cumque metastasis quaevis sensatione aliena sit stipata, illa quoque ope nervorum excitari debet. Si vero ad functionum analogiam aut ad communionem vasorum aut membranarum respicere studes, nihil impedit, quominus iterum refugium pateat ad nervos, quorum ope functiones exercentur, ipsaque vasa et membranae organicae partes fiunt.

11.

Dum speciatim varii recentiores pathologi ad continuitatem aut communionem membranarum reducunt consensum, boni viri quid sibi velint, nescire videntur. Ecquae enim membrana sentire potest? Ecquae itaque propagare sensum? Deinde vero non considerant, se male tantum intellectam BAGLIVII theoriam proferre, qui, veterem illam de nervorum ex menyngibus ortu et de propagatione menyngum per totum corpus revocans, ex membranarum a menyngibus ortarum oscillationibus et sensum et motum explicare conabatur. ¹²⁾ Cum in dura cerebri menynge ipsas fibras quaereret musculosas, has credidit
mo-

12) Bagliv. de fibra motrice, c. 9. p. 332.

motuum omnium per totum corpus animale propagatorum origines: ¹³⁾ atque inde omnibus membranarum naturam sensibilem tribuere non erubuit. Membranae itaque BAGLIVIANAE, tanquam verae propagines menyngum, longe distant a membranarum nostris, sola cellulari tela confatis.

12.

Qui nuperis temporibus ex irritabilitate partium, et ex gradu vel vario vel eodem in variis partibus phaenomena consensus explicare sibi sumserunt: ¹⁴⁾ ii multo plura vi insitae tribuisse, quam reipsa liceat, merito culpantur. Namque sensatio, plane aliena a fibra irritabili, per hanc quoque propagari nequit. Precaria insuper assumptio esse videtur, quod eadem capacitas fibrae irritabilis in diversis et remotis partibus propagationem morbi necessario supponat.

13.

Nihil itaque restat, nisi ut ad nervos refugiamus, si explicare et consensum et propagationem morborum cupimus. Quaeritur autem prius, utrum per solam nervorum cohaesionem ramusculorumque nexum, an ope gangliorum, sive per cerebri reactionem potius consensus nervorum, atque propagatio morborum sit explicanda? Ne autem in tam difficili argumento lectores proloquio exanimem, ut PLAUTUS ait, ad causae momentum veniam, brevitatisque studens quid sentio, libere dicam.

14.

Primo itaque de nexu nervorum atque cohaesione ramorum, tanquam ratione phaenomena explicandi morbofa.

Non

¹³⁾ Bagliv. de fibra motrice, c. 9. p. 273.

¹⁴⁾ Gytanner in Gren's Journal der Physik, B. III. H. 2. S. 333.
— Micbell in Schlegel's Sylloge opusc. de sympathia, p. 149.

Non nego, MORGAGNIUM immortalem verissima loqui, dum crebrius, quam vulgo putatur, variare connexiones nerveorum ramorum docet, praeterea-que existimat, non omnia phaenomena, quae per certas nervorum connexiones vulgo explicantur, ita explicanda esse, sicuti vicissim nonnulla per easdem explicanda esse iudicat. 15) In constantibus itaque nervorum nexibus ratio erit quaerenda sympathico- rum praesertim, aliorumque symptomatum: neque ea nervorum connubia in censum veniant, quae nonnunquam tantum observantur, saepius vero absunt. Ramus biventricus facialis nervi communicantis non raro furculum mittit ad accessorium WILLISII, qui vero, cum saepius deficiat, non ad explicanda phaenomena morbosa adhiberi posset. Quodsi autem perpetuo duo nervi intime sunt iuncti, ex hoc commercio propagatio dolorum et morborum ex altera parte in alteram optime venit declaranda. At cavendum in hac sympathia: ne eam vice versa assumamus, cum raro ita eveniat. Pruritus glandis excitatur a calculo vesicae, sed dolores regionis hypogastricae nunquam excitantur a pruritu vesicae.

15.

Deinde caveant, quicumque ex nexu nervorum propagationem sensationum morbosarum explicari conantur, ne veram anastomosis ramusculorum assumant. Haec enim deesse in nervis videtur, cum subtilissime dissecti nihil ostendant, nisi compagem filamentorum tenuissimorum, forte solidorum, in quibus saltem nulla cavitas detegi potest. Quodsi etiam vera adfuerit anastomosis, nonne magis confunderetur sensatio, neque propagaretur distincte ad partem alienam? 16)

Magni

15) Morgagni adversar. anatom. lib. II. n. 37. p. 76.

16) Whytt's praet. Schriften, S. 274. — Isenstamm über die Nerven, §. 42. §. 130.

Magni momenti quoque haec animadversio videtur. Nexus nervorum non sufficit ad explicandas morborum propagationes, nisi simul in parte denuo afficienda causa lateat, quae morbum huc potius quam aliorum determinat. Haec quidem causa velut occasionalis potest considerari, nexus nervorum vero tanquam praedispositio. Occasio ista potest vocari, quicquid stimulum praebet, vel debilitatem in parte afficienda producit. Exemplo rem illustraturus, ophthalmiam aut oculorum dolorem in foribus gastricis omnino explicaverim ex arcto nexu intercostalis cum quinto pari. Iste quidem plexum solarem formaturus arte necitur, ope Vidiani, cum ophthalmico frontali: sed aequè arctum in init connubium cum maxillari inferiori, imo cum faciali communicante. Cur itaque non potius odontalgia aegram saburra gastrica laborantem affligit? Quia in oculis iam residet vel stimulus, vel debilitati iam antea fuerunt: quo factò facilius huc quam aliorum morbus propagatur. Interea non negandum, saepius seminum sic dictum naturale sufficere, ut morbus in hanc potius partem determinetur. Oculis enim stimulo qualicumque destitutis, sequitur tamen ophthalmia; tunc vero causa occasionalis per nexum nervorum agens violentius agit. Orgasum producens superiora petet, ideoque etiam oculos, adeo copiosis nervorum frondibus per-textos, afficiet.

16.

Ut vero, quae modo protuli, manifestioribus adhuc illustrentur argumentis, observationes nonnullas adiungam, quibus elucebit, quam amplum huius nervorum nexus sit dominium, quot quantaque morbosa phaenomena inde possumus enubilare.

Quod quidem ad primitivos encephali nervos attinet, par *quintum*, *faciale* et *vagum* copiosissimorum
nexusum

nexuum et inde oriundi gravissimi consensus fontes esse videntur. *Trochleator* vero, *opticus* et *acusticus* pauca tantum connubia inire solent. Ex connexionibus quoque quinti, facialis et vagi plurima et naturalia et praeternaturalia phaenomena dilucide explananda veniunt.

17.

Risum et *fletum* immortalis iam CAMPERUS paucis, nec sat claris verbis ex affectis originibus nervi facialis et quinti optime explicari posse contendit. 17) Quam sententiam cum auctor non amplius et uberius illustraverit, brevibus tentabo stabilire atque observationibus probabilem reddere hanc hypothesein. Ponamus itaque, dum risus excitatur, affici eam partem cerebri, unde facialis originem suam ducit: sequitur, musculos faciei, quibus facialis prospicit, maxime irritari debere. Zygomaticus maior, levatores labii superioris, anguli oris et alarum nasi, risoriusque SANTORINI maxime afficiuntur, dum ridemus. Diducuntur cum orbiculari oris et cum orbiculari palpebrarum, ut labia oris simul diducantur et oculi conniveant. Fenerat autem ramus facialis superioris facialis communicantis, praecipue zygomatico maiori energiam: transit cum faciali medio ad levatores labiorum et anguli oris, ad musculum epicranium, iungitur quoque cum nervo infratrochleari ex primo ramo quinti paris. Hic vero infratrochlearis simul prospicit orbiculari oculorum et organis lacrimalibus, unde facilius explicantur lacrimae, quae saepius in cachinno vehementi ex oculis prorumpunt. Deinde vero ad ansas respiciendum est, quas facialis superior et medius circa venam facialem formant.

Licet

17) *Sömmerring's*: Hirn- und Nervenlehre, §. 97. §. 82.

B

Licet enim WILLISIO ¹⁸⁾ et VIEUSSENIO ¹⁹⁾ assentiri nequeam, qui vere constringi his laqueis nerveis et arterias et venas credunt: non possum tamen, quin in his ansis arte venas faciales cingentibus rationem quaeram ruboris faciei orti ridendo. Forfan etiam a musculorum validiori tantum actione et a respiratione incitata circuitus sanguinis auctus hunc ruborem producit. Respiratione frequens, sonora et quasi convulsiva pendet a communione facialis cum phrenico et sympathico. Ramus enim occipitalis profundus ex faciali duobus furculis arcum inquit connubium cum ramo anastomotico auriculari ex tertio cervicalium, quod citato loco ²⁰⁾ perbelle expressum videmus. Ex tertio autem cervicalium, cum hypoglossio et vago oritur phrenicus, qui in diaphragma dispersus inspirationem frequentiore, imo convulsivam, producet. Impressio propagata in vagum sonos et cachinnum commovebit, qui fortiore risum comitari solent. — Hinc quoque patet, risum posse excitari impressionibus fortioribus in nervum phrenicum, et in propagines paris vagi. Hinc risus sardonius in dentitione difficili infantum. Hinc periculum risus sardonii in morbis nervosis.

18.

Transeo ad *fetum*. Ponamus, in hoc affectu pati vel maxime eam cerebri portionem, unde par trigeminum, seu quintum, originem suam petit, i. e. ex lateribus pontis Varolii. Afficiuntur itaque rami simul trigemini, qui ad oculos, musculos faciei et ad intercostalem transeunt. Arcuissimae, quas ineunt rami subcutanei malae et infraorbitalis, combinationes

18) Cerebri anatome, c. 22. p. 176. (12. Amst. 1664.)

19) Neurograph. p. 182.

20) Meckel et Peipers diss. sistens tertii et quarti nerv. cervical. descript. 4. Hal. 1793. (fig. no. 13. 14.)

nes cum ramis facialis seu duri, causas puto, cur fletus risui affinis ita sit certis faciei ductibus, ut nonnunquam initio aegre distinguere possis, velitne homo flere an ridere. Zygomatici enim, levatores alarum nasi, anguli oris et labiorum, orbiculares oris et oculorum simili modo afficiuntur, cum commercia arcta sint inter facialis ramusculos et frondes quinti paris. Magis vero afficitur corrugator superciliorum cum musculo epicranio, quibus ex nervo frontali et supratrochleari ophthalmico - frontalis energia communicatur. Musculus itaque epicranius caperatur, supercilia corrugantur, et oculi diducuntur sive connivent magis. Labium quoque inferius magis a dentibus diducitur et prominet, cum depressores labii inferioris et anguli oris praecipue agant: ad hos autem transgrediuntur ramusculi ex buccinatorio nervo et maxillari inferiori; qui iterum arte necluntur cum surculis facialis atque secundi rami quinti paris. Cur deinde lacrimae copiosius atque uberius affluunt, si flemus, quam si ridemus? Respondeo, quia in fletu magis afficitur ramus lacrimalis proprius ex primo ramo quinti paris, cum in risu tantum infratrochlearis ex narino ramo, qui ad carunculam lacrimalem et ad lacum lacrimarum transit, sympathice per facialem communicantem, affici videntur. Superest, ut suspiria et longam difficilemque inspirationem, imo et singultus explicemus, qui fletum comitari solent. Oriuntur autem meo iudicio ex affectionibus intercostalis et coniuncti cum eo phrenici. Ille vero cum ramo Vidiano secundae frondis quinti paris arctum inicit connubium in canali carotico.

19.

Alia adhuc adducere libet symptomata, maxime morbosa, quae usum cognitionis nexuum, quo surculi nervorum primitivorum cohaerent, illustrare possunt.

B 2

Ecquid

Ecquid frequentius est, quam oculos simul pati, dum dentes dolent, lacrimas copiosas effundi, imo rubore coniunctivam suffundi? Praesertim vero hic oculorum affectus observatur, dum canini, incisivus et molaris, caninis proximi, prorumpunt. Unde hoc? Vulgus inscium credit, radicem dentium caninorum ad orbitam usque progredi, sed haec opinio adeo manifesto falsa est, ut nulla refutatione indigeat. Sola neurologia lucem nobis fenerat ad communionem inter oculorum externas partes et dentes caninos, incisivos et molares (caninis vicinos) cognoscendam. Frons nempe infraorbitalis ex secundo ramo quinti paris inter laminas apophyseos orbitalis ossis maxillaris superioris orta discedit mox in dentalem anteriorem et palpebralem inferiorem, quorum ramorum ille in dentes maxillae superioris transit, hic vero ad palpebram ascendens, iungitur cum ramo nasali et in carunculam lacrimalem transit.

Ecquid magis notum est quam mirabilis, quae aures interest et dentes, sympathia, quae vel in odontalgia auditus nimiam intensitatem, aut, dum caries simul iungitur, ipsam surditatem producente; vel in sono ingrato, quem brevia vitra ferramentis rafa edunt, stuporem dentium excitante manifestatur? ²¹⁾ Unde haec communitio sensationum? Sufficitne tuba Eustachiana ad propagandas passiones? — Minime! Nisi nervorum intercedat commercium. Adest autem insigne eiusmodi commercium inter maxillarem inferiorem aut potius lingualem gustatorium tertiae partis quinti paris ramum et facialem, ope nervuli, retro musculum pterygoideum externum descendens, ex trunco facialis communicantis orti et ad angulum acu-

20) *Haller* Elem. physiol. vol. IV. p. 321. — *Linder* in act. literar. Suecic. ann. 1724. p. 536. — Analyse des fonctions du syst. nerv. par *la Roche*, vol. I, p. 182.

acutissimum linguali gustatorio ramo inserti. Hic nervulus, *chorda tympani* dictus, ad internas organi auditorii particulas transiens, omnino communio- nis insignis caussa erit inter auditum et oris cavitatem. ²²⁾

20.

Unde stupor dentium in operatione fistulae lacri- malis? ²³⁾ Sine dubio discindebatur palpebralis inferior furculus ex ramo infraorbitali secundi rami quinti paris: hic palpebralis inferior, iunctus cum fur- culis ex faciali communicante et ex infratrochleari, intrat carunculam lacrimalem et sacci lacrimalis mem- branam. Simul vero cum palpebrali inferiori oritur ex infraorbitali dentalis anterior ramus, sicut iam supra dictum est. Laesio itaque istius etiam hunc afficere necessario debet.

21.

Minime porro flocci pendendus "nexus inter- costalis, seu sympathici maximi, cum quinto pare et vago: insignia enim inde declarantur symptomata mor- borum. Exemplis hoc illustrator. Status verminosus producit pruritus in narium interna membrana, saepe quoque olfactum adeo depravatum, ut odores fere cadaverosos, saltem putridos, sentiant aegri. Enubi- landa haec symptomata mihi sumo ex arcto connubio, quo intercostalis nervus cum Vidiano nequitur. Sur- culus profundus Vidiani in canali carotico accedit ad ramusculum paris sexti seu abducentis, formaturus propaginem, quam alii originem seu radicem, alii finem nervi intercostalis appellant. Ex eodem autem ganglio sphenopalatino, e quo nervus Vidianus oritur, disparguntur quoque nervi nasales posteriores in- et

21) Meckel de quinto pare §. 100. fig. I. (x.)

23) Scarpa annotat. academ. lib. I. §. 14. p. 21.

externi, in membranam SCHNEIDERI, tam supra septum quam supra conchas expansam. Impressiones itaque fortiores in plexus intestinales nervi splanchnici ex intercostali prodeuntis facilius propagantur in ramificationes nervi Vidiani, quam in alios nervos. Olfactum quoque inde depravari posse haud difficultatem parit, si modo consideraveris, olfactorium seu primum par non unicum esse organum olfactus, sed quinti paris quoque ramusculos. 24)

22.

Num etiam febris catarrhalis ex nexu secundi rami quinti paris cum intercostali, ac, ope eiusdem, cum spinalibus omnibus, tanquam cutaneis nervis, explicari potest? — Videant iudices aequi, accedatne sententia mea ad veritatem. Minime enim, tanquam assertionem certam profero, sed velut coniecturam hominis minime falli nescii. Refrigerium quodvis producit affectionem systematis cutanei, quae sensatione ingrata, horrore per totam cutim, ilico manifestatur. Haec affectio itaque in partibus nervosis residet. Citissime saepius hanc praegressam affectionem sequitur vocis raucitas, pruritus et nimia sensibilitas membranae nares internas vestientis; sequitur gravedo, dolor obtusus in radice nasi et in orbita. En initia catarrhi! Nonne et haec symptomata affecti systematis nervosi? Materia autem perspirabilis hoc momento, quod saepius tantum refrigerium et sequentem catarrhum intercedit, resorberi, atque, per totam humorum massam migratione mirabili peracta, in nares aut in vocis organa delabi nequit. Ergo restat refugium ad *secretiones succedaneas*: i. e. ad sympathicas secretiones humorum similibus iis, qui in organo alieno suppressi erant. Ob nexum nervorum narinorum cum intercostali, cum spinalibus omnibus, qui cutis maximam par-

24) Haller, elem. physiol. Vols. V. p. 177.

partem percurrunt, praecipue communicatur nari-
bus passio systematis cutanei: in naribus itaque
secernitur id, cuius secretio in cute suppressa erat, abs-
que ulla migratione humorum suppressorum. Cur
autem vocis organum toties affigitur a refrigerio?
Quia recipit larynx nervos a pare vago potissimum,
quod iterum arcte nequitur cum intercostali, atque
huius ope, cum spinalibus.

At, quanam adest causa, cur passio cutanei
systematis propagatur potius ad vias aeriferas, quam
ad alia organa interna? Quia in his subiectis, catarrho
afficiendis, debilitas seu proclivitas et narium et organi
vocalis ad maiorem irritabilitatem aut sensibilitatem
adsunt. Quae si in aliis organis insignior fuerit, huc
quoque aequae in vias aeriferas transit passio cutanea.
Hinc inflammationes omnino organorum vitalium et
digestioni inservientium sequuntur repressam transpira-
tionem, si dispositio organorum illorum urget. Hinc
metastases omnes ex eodem fonte declarandae veniunt,
tanquam secretiones succedaneae in organis alienis
dissitisque, sed nervorum connubio iunctis. 25)

Transeo iam ad aliud exemplum, quod dignita-
tem et usum neurologiae indigabit, ad theoriam
hygrophobiae. Symptoma essentiale huius morbi deglu-
titio impedita esse videtur cum horrore potulentorum
reliquorumque corporum, quae ideam aquae aut flui-
dorum excitare valent. Simul vero scapulas aegri
videmus violenter sursum et retrorsum trahi: queritur
aeger, dum tentat aquam deglutire, spasticam con-
strictionem, dolorificam, fornicatione iunctam, quae
ex praecordiis orta transeat in pharyngem ac laryngem,
eodemque momento caput aegri antrorsum violenter
depri-

25) Ita iam iudicat immortalis Fr. Hoffmannus (medic. ration.
system. vol. III. sect. I. c. II. §. 12. p. 247.)

deprimitur. Ubi itaque sedes morbi, ecquis locus affectus? Nonne *accessorius* WILLISII potissime pati videtur? Huius enim nervi ramus interior cum pare vago intime cohaerens emittit nervum pharyngeum, format quoque ganglion, cuius filamenta intime mixta videntur ex propaginibus paris vagi atque accessorii. *) Externus vero accessorii ramus pone iugularem venam internam curvatus intrat sternocleido - mastoideum, deinde vero cervicem petens, iungitur cum ramis secundi et tertii paris cervicalium ac finitur in cucullari musculo. 26) Cucullaris retrahendo scapulam agit, sternocleido - mastoideus vero deprimendo caput: hinc itaque, cum simul pharyngis constrictor valde afficiatur, symptomata pathognomonica morbi declarantur. Arcte cohaeret *accessorius* WILLISII cum pare vago: hinc itaque, et a connubio cum intercostali et cervicalibus sympathica phaenomena sunt explicanda, quae in paroxysmo hygrophobico observantur. Respiratio suffocativa et summa anxietas supponit affectionem phrenici, et diaphragmatis, cui ille nervus prospicit: hic autem a tertio et quarto cervicalium oriundus arctam sympathiam producit cum *accessorio* WILLISII. Priapismus et ipsa pollutio saepius accedunt, quia plexus spermaticus et mesentericus infimus sive hypogastricus sentiunt simul impressionem, quae in *accessorium* WILLISII primitus agebat. 27)

24.

Nexus itaque ipse nervorum multa declarat phaenomena morborum et praecipue sympathica. Quaerendum tamen *secundo*: an gangliorum ope haec sympto-

*) Scarpa in Abhandl. der Joseph. Akadem. der Chirurg. B. I. S. 401.

26) Lobstein de nervo spinali ad par vagum *accessorio* §. 28. 29. -

27) Coopmans nevrolog. §. 293.

symptomata melius possint explicari, cum a nonnullis auctoribus velut cerebella secundaria aut tanquam corcula, energiam nervis largientia, confiderentur?

Hic quidem primo notetur, corpora haec olivaria, rubicundo-pallida, quae in decursu nervorum filamenta plura coniungunt atque iterum dispergunt, nunquam inveniri in quibusdam nervis, velut in optico, trochleatore, abducente, faciali, paucissima in nervis extremitatum. Inveniuntur vero uberrima in spinalibus, intercostali, trigemino, atque oculorum motorio.

Structura iam olim a LANCISIO ²⁸⁾ nuper vero a ZINNIO ²⁹⁾, MONROO ³⁰⁾, SCARPA ³¹⁾ et HAA-SIO ³²⁾, egregie examinata ad varias de usu eorum theorias occasionem praebuit.

25.

LANCIUSUS deceptus sine dubio filamentis nerveis copiosis, quibus pertexuntur ganglia, musculosam ipsis tribuere structuram, atque, de rubro colore ad ubertatem vasorum sanguiferorum concludens, secretionem aliquam secundariam spirituum in iisdem statuit, cui quidem opinioni non plane adversarium se praebet MORGAGNIUS. ³³⁾ ZINNIUS commisceri in gangliis filamenta medullaria, atque sensationem in uno ramo nervorum ingredientium perceptam transire ad omnes nervos exeuntes arbitrabatur. J. F. MECKELIUS vero triplicem

28) Morgagni ad verfar. anatom. vol. V. p. 105. 108 f.

29) Mémoires de l'acad. des sciences à Berlin. A. 1753. p. 138 f.

30) Ueber die Structur und Verricht. des Nervensystems, Hauptst. 19. S. 36 f.

31) Annotat. academ. lib. I. p. 11 f.

32) De gangliis nervorum, in Ludwig scriptor. neurolog. vol. I. p. 73.

33) Ad verfar. anatom. vol. II. n. 34. p. 71.

cem primus usum gangliis assignavit: *primo* ut nervus in plures dividatur, *deinde*, ut variis directionibus nervi ad partes diffitas propagentur, *post*, ut plures parvi in unum nervum congregentur. 34) Refutavit porro immortalis incisior opinionem LANCISII, observatione multo durioris substantiae gangliorum, quam corticis cerebri: unde nullam similem in iis fieri secretionem optime conclusit.

Consensum vero fieri ope gangliorum, absque animae interventu, strenue docuit UNZERUS, 35) negavit WHYTTIUS 36) ea praesertim ratione, quod magis confunderetur sensatio quam propagari posset. Cerebella autem subordinata esse, quae varias partes voluntatis imperio privare atque a cerebri ipsius dominio liberare possint, arbitratus est JOHNSTONIUS, 37) cui haud pauci adstipulantur auctores, 38) MECKELII immortalis negligentes observationem, quod haud adeo analoga sit corticali substantiae cerebri structura gangliorum. MONROI vero inquisitio ad confirmandam MECKELII sententiam praecipue militat, licet alienas inde faciat conclusiones. Credit enim, ganglia opitulari ad augendam nervorum energiam, et similitudinem adesse memorabilem inter glandulas lymphaticas et ganglia nervorum.

26.

Confirmavit quoque MECKELII sententiam eximius auctor SCARPA, qui praeterea, haudquaquam esse

34) Mém. de l'academ. des scienc. à Berlin, A. 1749. p. 91 f.

35) Physiol. der thierischen Natur, S. 136.

36) Praktische Schriften, S. 274.

37) Ueber den Nutzen des Nervenknoten, 8. Stettin 1787.

38) Metzger histor. nervor. in opusc. anatom. p. 91.

esse substantiam corticalem cerebri, qua ganglia repleantur, sed meram telam cellularem, docuit. Hanc quidem oleoso humori similem esse in corporibus obes, in hydropicis vero idem serum videri, quod et alias cavitates telae cellularis impleat. Hoc quoque HAASIVS confirmavit, decursum vasorum in gangliis distinguens simul a vasculosa structura cerebri. Filamenta nervea facere reticulares plexus, plurimos in unum coire atque unum iterum in plurimos variis directionibus dividi. Hunc esse usum gangliorum, neque sympathiae infervire posse, cum phaenomena sympathiae saepius in iis organis animadvertantur, quorum nervi gangliis omnino sint destituti. ³⁸⁾ JOHNSTONII theoriam eo quidem respectu falsam esse, quod alioquin omnes partes, quae praeter voluntatem contrahuntur, vel omnes nervos vel saltem plurimos, a nervis acciperent: contrarium autem probare arterias et ventriculum. Licet enim non negandum sit, ventriculo etiam ex ganglio semilunari et plexu coeliaco nervos porrigi; eorum tamen, si cum ramis paris vagi ad ventriculum divisus eos compares, exiguam esse copiam, et motum ventriculi, eiusdemque in alimenta actionem maiori ex parte pari vago tribuendam esse. Sensum quoque manifesto non infringi, neque celeritatem vis nerveae imminui ope gangliorum docet.

27.

Nonne itaque ex causis sympathiae ganglia excludenda? Imo videntur saepius eam producere confusionem sensationum, ut distincte aeger non possit locum dolentem indigitare. In hepatitide saepius dolor adest adeo diffusus per totam abdominis superficiem, ut nullam fixam habere sedem videatur.

Nuper

38) Ludwig script. neurolog. vol. I. p. 85.

Nuper ex gangliis theoriam novam somni et apoplexiae deducere cuidam placuit, quae, satis quidem ingeniosa, contradicit tamen observationibus circa structuram gangliorum. Creditum enim est, energiam in gangliis generatam haud quaquam a cerebri influxu dependentem perdurare posse, quamvis cerebri ipsa actio suspensa sit. Cum autem fons systematis sanguiferi obtineat nervos cardiacos gangliis interceptos, omnino posse vitales superstites esse functiones, dum cerebri functio penitus supprimatur. Assentiri huic hypothese non possumus, cum structura gangliorum ea non sit, quae novam nervis energiam, a cerebro non pendentem, tradere possit.

28.

Singularis omnino atque mirabilis est oeconomia naturae, quae dimidiae parti nervorum omnium, qui ad musculosa organa migrant, et ex medulla spinali oriuntur, ganglia denegavit, dimidiae parti vero largita est. Fasciculi enim nervei posteriores ex medulla spinali prodeuntes prius non uniuntur cum anterioribus, quam proprium permeaverint ganglion. 39) Nonne hinc paralyses partiales et hemiplegiae egregie explicandae?

29.

Venio iam ad tertium disquisitionis momentum, quid nempe de reactione sensorii communis necessaria ad propagandas sensationes morbosas iudicari possit. Varia enim phaenomena sympathica in iis organis observantur, quorum nervi nullo peculiari nexu iuncti sunt. Haec quidem symptomata vel ex vicinia originum

39) Meuro l. c. p. 24.

num nervorum, vel ex reactione immediata cerebri declarari debent. Neque opus est, ut cum ASTRUCIO reflexionem sensationum ex nerveis funiculis in alios fines nervorum cerebri assumamus, quippe quae hypothesis nimis mechanica nihil explicat. 40) Origines nervorum saepe adeo sibi proximae sunt, ut facilius possis inde propagationem sensationum explicare. Par vagum e. g. et acusticum minime remotis originibus ex partibus medullae oblongatae lateralibus ita deducuntur, ut radicularum filamenta usque in quartum ventriculum possis quandoque prosequi. Diffusus autem uterque nervus in propria organa nusquam iterum ad se invicem accedit: itaque ex vicinia originis unice explicantur phaenomena sympathica. Mutitas fere semper cum surditate iungitur: rara enim sunt exempla, ubi muti simul acute audiant. Auditus quoque cohaesio cum organis vocalibus et viis aeriferis aliis exemplis illustrari potest. Destillante in fauces catarrho aures fere semper pruriginе corripiuntur et tussim iamiam adfuturam indicant. 41) Susurrus aurium praecedit symptomata nervosa, quae ex stimulis abdominalibus, ex vermibus praecipue, oriuntur. Vomitus excitat sensus acutus in tympano. Vellicata tympani membrana tussis violentissima excitatur. Hinc quoque parotides criticae in febribus nervosis: hinc abscessus pulmonum criticae migrant ad aures. 42)

30.

Insignis consensus, tot exemplis ac observationibus egregiis illustratus, qui uterum et mammas, partes

40) Haller elem. phys. vol. IV. p. 341.

41) Rega de sympathia c. 18. p. 245.

42) Bagliv. de fibra motrice, p. 335.

partes genitales et organa vocalia intercedit, ex speciali nervorum nexu lumen nullum obtinet, sed explicandus venit ex originum vicinia, seu ex reactione cerebri. Quodsi per vasa sanguifera unquam propagatio sensationum posset explicari, via pateret manifesta inter utraque organa, ope epigastriorum et mammariorum, quae insignibus uniuntur anastomosis. At iam antea ostendi, vasa sanguifera ea tantum ratione sensationes propagare posse, quod nervis continuis sint intertexta. Assumere itaque debemus nervorum vasa mammaria vestientium continuum decursum in vasa epigastrica, cuius ope sympathiam inter uterum et mammas explicemus: sive ad reactionem cerebri immediatam respiciendum erit. 43)

31.

Criticum aliquid non raro inhaeret his sympathicis phaenomenis, quod optime ex reactione activa cerebri et sensorii communis explicatur. Tumor seroti et testiculorum solvit manifesto anginam parotideam: multoties quoque ex tussibus aridis et voce rauca inflammatio testium critica. 44) Quae quidem propagatio morbi, a migratione materiei morbosae aliena, ex reactione cerebri tantum deducenda esse videtur.

32.

Affociatio denique idearum multum saepe facit ad producenda symptomata, quae aegre ex nexu nervorum explicari possunt. Confluit saliva in ore, dum
remi-

43) *Anemaet* de sympathia inter mammas et uterum in *Schlegel* opusc. sympath. p. 389.

44) *Hippocrat.* epidem. lib. II. sect. I. p. 78. *Foef.* — *Laurent.* histor. anatom. lib. VII. c. 4. p. 531.

reminiscimur cibum suavem, quo olim vescebamur. Ex hoc quidem fonte STAHLIANI omnem sympathiam deducentes manifesto falluntur, cum ex sensorio comuni aut ex animae imperio multa phaenomena sympathica omnino non oriuntur. Equis enim potest animae potestati tribuere symptomata morbosa, quae nonnunquam infcio et invito aegro observantur? — Quamvis itaque ex nexu nervorum non omnia luce meridiana clarius enubilare possimus, sed saepius ad reactionem immediatam cerebri refugere debeamus; egregium tamen est auxilium pathologiae, si nervorum cognitio praecedat, sine qua medicus rationalis saepius coecitate laborat.

18

T h e s e s.

1. Melancholiae symptomata, partim a rigiditate partim a teneritudine fibrarum derivanda, ita sibi contraria videntur, ut quaevis theoria huius morbi claudicet.
 2. In infantum morbis eadem contradicção inter laxitatem et atoniam atque erethismum totius systematis nervosi adest, quae curationis methodo etiam obnoxia esse videtur.
 3. Extractum hyoscyami opio palmam non praeripit.
 4. Balnea tepida, tanquam roborantia, plerumque balneis frigidis sunt praeferenda.
 5. Inflammationum chronicarum existentia extra omnem dubitationis aleam est posita.
 6. Opinio de decussantibus se invicem nervis nec demonstrata est, nec applicatu adeo facilis.
-

W 10

PICA

DE

11

USU ET DIGNITATE NEUROLOGIAE,

CONSENSU FACULTATIS ILLUSTRIS,

PHI

M

GR.

IOAN

